

HD:s avgörande om bakgrundskontroller – Riskerna, möjligheterna och lösningarna

Karl-Fredrik Björklund & Mikael Kindbom
12 mars 2025

Vad säger EU om databaser med personuppgifter?

- EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna (EU:s rättighetsstadga), artikel 7 och 8, ger skydd för följande rättigheter:
 - ”Respekt för privatlivet och familjelivet”
 - ”Skydd av personuppgifter”
- I artikel 11 i EU:s stadga: Var och en har rätt till yttrandefrihet.
- Av artikel 85 i GDPR framgår att medlemsstaterna är skyldiga att genom nationell lagstiftning förena rätten till skydd för den personliga integriteten med rätten till yttrande- och informationsfrihet.

Norrlandsupproret

- Umeå tingsrätt var den 18 januari först med att neka en begäran om att lämna ut 900 brottmålsdomar (Umeå tingsrätt, Dnr 2024/20).
- Den 27 februari blev Hovrätten för Övre Norrland den första överinstansen i Sverige att utforma ett förbehåll efter en begäran från nämnda nyhetsbyrå om utlämnande av domar (nr 2024/91).

Utgivningsbevis och sekretess

- **Undantag 1 kap. 7 § dataskyddslagen**

- Ett utgivningsbevis gör att en webbplats och/eller databas omfattas av grundlagsskyddet.
- Om en verksamhet räknas som ett massmedium, t.ex. dagsmedia online, kan det under vissa förutsättningar omfattas av ett automatiskt grundlagsskydd för databas eller webbplatser, vilket privatpersoner och andra aktörer inte gör.
- Som annan aktör kan man däremot ansöka om ett frivilligt utgivningsbevis från Mediemyndigheten.

Utgivningsbevis och sekretess

•OSL 21:7

- ”Sekretess gäller för personuppgift, om det kan antas att uppgiften efter ett utlämnande kommer att behandlas i strid med
1. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), i den ursprungliga lydelsen,
 2. lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning, eller
 3. 6 § lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor.”

Utgivningsbevis och sekretess

- OSL 10:14

- Om en myndighet finner att sådan risk för skada, men eller annan olägenhet som enligt en bestämmelse om sekretess hindrar att en uppgift lämnas till en enskild kan undanröjas genom ett förbehåll som inskränker den enskildes rätt att lämna uppgiften vidare eller utnyttja den, ska myndigheten göra ett sådant förbehåll när uppgiften lämnas till den enskilde.

HD-besluten om utlämning av brottmålsdomar

- Högsta domstolen har den 25 februari 2025 avgjort konflikten mellan YGL och OSL, mål: Ä 3457-24, Ä 3169-24.
- Målen rörande databaser med utgivningsbevis, rättsdatabasen Trobar och Nyhetsbyrån Sirén.
- Målen rörde frågan om sekretess enligt 21 kap. 7 § OSL, så kallad GDPR-sekretess.
- Högsta domstolen gör bedömningen att den ordning som svenska lagstiftaren har velat uppnå inte går att förena med EU:s dataskyddsförordning.
- Högsta domstolen beslutar därför att handlingarna, oavsett i vilken form, inte får tillhandahållas allmänheten eller betalande kunder om allmänheten eller kunderna därigenom får del av personnamn, personnummer eller adress för enskilda personer, och – att Siren (i ett av besluten) inte heller på annat sätt får erbjuda allmänheten eller betalande kunder sökmöjligheter i handlingarna på ett sätt som ger tillgång till personnamn, personnummer eller adress för enskilda personer.

Läget efter HD-beslutet

- 5 av 6 hovrätter kräver förbehåll om att ta bort personuppgifter och undvika aviseringar om domar av samtliga söktjänster. Hovrätten för Övre Norrland enda undantaget.
- Svea hovrätt och Umeå tingsrätt har på begäran sagt nej till att domstolarna ansvarar för maskningen.
- Teknik för masshantering av anonymisering av domar saknas.
- Privata aktörer måste maska själva under hot om straffsanktion.

Kommande lagförslag

- Nytt lagförslag som ska förbjuda söksiter, Personuppgifter och mediegrundlagarna, SOU 2024:75.
- Utredningen har haft i uppdrag att se över grundlagsskyddet för söktjänster som offentliggör personuppgifter om lagöverträdelser samt söktjänster som offentliggör personuppgifter om adress, telefonnummer, civilstånd och andra uppgifter som rör enskildas personliga förhållanden..
- Utredningen föreslår att delegationsbestämmelserna i 1 kap. 13 § TF och 1 kap. 20 § YGL utökas till att omfatta samtliga personuppgifter. Vidare ändras bestämmelserna så att de tillämpas endast om offentliggörandet innebär särskilda risker för otillbörliga intrång i enskildas personliga integritet.

Så tolkar domstolarna rättsläget

- Attunda tingsrätt har begärt ett förhandsavgörande från EU-domstolen i frågan om det skydd som YGL ger söktjänsterna vid publicering är förenligt med GDPR, Attunda tingsrätts beslut den 1 mars 2024 i mål nr T 3743-23 och C-199/24 i EU-domstolen. Fråga om skadestånd mot söksite med påstående om att de har behandlat brottsuppgifter i strid mot GDPR.

Så tolkar domstolarna rättsläget

- Kammarrätten i Stockholms avgörande den 13 mars 2024 i mål nr 6027-23 ang. frågan om utlämnande av allmänna handlingar från Åklagarmyndigheten. Kammarrätten avslår företagets överklagande av Åklagarmyndighetens beslut och har gjort bedömningen att det generella undantag från EU:s dataskyddsförordning, som enligt den svenska dataskyddslagen gäller för innehavare av utgivningsbevis, inte alltid kan tillämpas så undantagslöst som anges i dataskyddslagen.

Alternativa lösningar till bakgrundskontroller

- Kontrollera om du som arbetsgivare omfattas av de undantag för vissa branscher att få ut belastningsutdrag.
- Låt den arbetssökande, blivande hyresgästen etcetera komma med ett utdrag från belastningsregistret gällande sin egen eventuella historik. Om hen vägrar får du välja att tolka det på det sätt du vill.
- Kontakta domstolar i den region som vederbörande vistas i och har vistats i.
- Om domar överklagats är det endast sex hovrätter att kontakta.
- Tillstånd IMY

Podcast

Thomas Bull
Justitieråd

Poddtips

Blendow Lexnova Rättsfallet inifrån

Frågan om bakgrundkontroller tas även upp i dessa kurser:

- **Kontroll av anställda och integritetsfrågor i arbetslivet - 9 oktober**
- **Informationssäkerhet – juridiken och det praktiska arbetet med compliance - 11 september**
- **Arbetsrättsliga risker i rekryteringsprocessen - 23 maj**
- **Nyhetsdag GDPR & HR 2025 - 6 maj**

Vad tyckte du om dagens webinarium?

Ta gärna 30 sekunder och svara på utvärderingen!
Efter det besvaras frågor i mån av tid

Frågor?

Tack!

För frågor om BG Institute och våra kurser,
mejla oss på kursinformation@bginstitute.se

